

ELTE BTK Informatikus könyvtáros MA II.

Nagy Kornélia

Ceglédi Munkás Olvasókör (1884)

Egy nép felszabadulása valóságos csak akkor lesz, ha minden tagja külön-külön is élni tud ezzel a szabadsággal. Csak a művelt ember szabad, amikor mindenki más halad a világgal, százszoros szolga az elmaradt ember... hová jut a magyar falu, ahol nem akad egyetlen paraszt, hogy egy helyi cséplőgép-szövetkezet könyvelését elvégezze, s öt másik, hogy ellenőrizze.

Illyés Gyula: Kiáltvány a parasztság művelődése ügyében (1946)

Bevezetés

Dolgozatomban a Ceglédi Munkás Olvasókörrel foglalkozom, melyet 1884-ben alapítottak. Márciustól novemberig találunk róla információkat a Magyar Országos Levéltárban, ahol a ceglédi körök és egyletek alapszabályait is gyűjtik. Kiegészítő adatokat találtam még az Országos Széchényi Könyvtár és a Pest Megyei Levéltár gyűjteményében. Telefonon illetve levélben kaptam tájékoztatást a Pest Megyei Levéltár Nagykőrösi Osztályától, miszerint nincs a jegyzékeik között a témámban szereplő olvasókör.

Kutatásomat a Pór Edit-féle címtárral¹ kezdtem, melyben megtalálhatóak a magyarországi egyesületek a reformkortól egészen 1945-ig. Ebben az összefoglaló műben a következő áll:

„Czegléd
1850-1899

Munkás Olvasókör

1884 OL” (OL = Országos Levéltár)

¹ Pór Edit: Magyarországi egyesületek címtára a reformkortól 1945-ig. – Budapest : Művelődéskutató Intézet, 1988. – 2. kötet. – p. 691.

Két fontos ténnyel kezdem az olvasóköréről szóló írásom prologusát:

Az olvasókör elnöke: Mészáros Lajos.

Az olvasókör működésének időtartama:

- *kezdet:* 1884. március 2-án kelt az első alapszabály tervezet. A Budapesti Közlönyben 1884. november 14-én, pénteken jelent meg a 264. szám 3. oldalán az, hogy a kör alapszabályai „bemutatói záradékkal elláttattak”.²
- *vége:* A Budapesti Közlöny bejegyzése az utolsó fennmaradt adat. Nagy nehézségek árán sikerült elfogadtatni a Magyar királyi Belügyminisztériummal az alapszabályt, remélhetőleg tovább is működött – erről sajnos nincs semmi feljegyzés.

A továbbiakban kifejtem a kör megalakulását, tevékenységét, körülményeit, lehetséges előzményeit és utóhangjait. Ezen kívül úgy foglalkozom az olvasókörök egészével és Cegléd városával, hogy az általában jellemző tulajdonságok kivetüljenek témám konkrét tárgyára. Eredeti iratok jogtulajdonosa a Magyar Országos Levéltár. Minden dokumentumon szerepel ennek külön feltüntetett jele. Az alapszabály és a levelek szövegei néhol a jelenlegi magyar helyesírási szabályokat követik.

A magyar olvasóközönség és az olvasókörök

A „polgári jellegű olvasóközönség a magyar irodalom polgárosodásával, az irodalmi élet fejlődésével egyidőben és párhuzamosan, tudatos közönség-szervező tevékenység révén alakult ki. [...] E közönség-szervező munkálkodást az írók kezdeményezik”³ és adnak ennek hangot munkáikban, ahogy az kitűnik dolgozatom elején található Illyés Gyulától vett idézetből is. Alapjait tehát irodalmi személyek fektették le. Ugyanakkor a falusi életben, ahol kevésbé olvastak az emberek, ott is megjelent a 19. század végi magyar polgárosodás eredménye, hiszen a földművelésből élőknek is igényük lett közösségben tanulni, beszélgetni, tapasztalatot cserélni; kezdeményezéseik rengeteg egyletet, egyesületet, társaságot és olvasókört eredményeztek.

A magyar olvasóközönség a népesség különböző osztályaiból tevődött össze. Ez egy belső megosztottságot jelentett, így a szórakozás és a művelődés sokféle lehetőségeit nem együttesen, hanem az egyes rétegek saját maguknak szerveztek programokat. A munkások és a parasztok kedvteléseik mozgalmakká nőtték ki magukat önművelésük, olvasmányaik és nem utolsósorban alacsonynak mondható színvonaluk által. Példát mutattak, hogy igenis van esély a felemelkedésre, ha

² Budapesti Közlöny, 1884. november 14. (264. szám), – p. 3.

³ Fülöp Géza: A magyar olvasóközönség a felvilágosodás idején és a reformkorban. Bp.: Akadémiai Kiadó, 1978, p. 6-7.

van kitartás, összefogás és az a bizonyos józan paraszti ész. Az ekképp alakított politikai, gazdasági és kulturális szervezetek, szakegyletek, olvasókörök, munkaspártok keretében tudták megvédeni érdekeiket, támogatták a szóbeli ismeretterjesztést, létrehoztak énekkarokat, vagy akár színjátszó csoportokat. „Sokan úgy képzelik el az olvasóköröket, hogy tagjai összejöjjenek, leülnek körbe, s a legjobban olvasó közülük felolvas valamit. Hát erről szó sincs. Az emberek legtöbbször azért jönnek össze, hogy együtt legyenek, találkozzanak és beszélhessenek egymással. Megbeszéljük a mindannyiukat foglalkoztató kérdéseket, szűkebb és tágabb környezetükről (lakóhelyükről, ország-világról) alkotott véleményüket. S e megbeszélések többször cselekvésbe mennek át, főleg, ha a helyi gondok megoldásáról folyt a szó.”⁴ Vidéken is elsősorban hétköznapi problémákat tárgyaltak, tanácsokat kértek egymástól, megosztották a többiekkel észrevételeiket, sikereiket és kudarcaikat. De tudásukat nemcsak mások megfigyeléseiből bővítették: a különböző szervezetek általában könyvtárat is működtetnek. Az állományból lehetett kölcsönözni, valamint felolvasásokat is tartottak – mely mind a mai napig jellemző az olvasókörökre.

Az általam választott Ceglédi Munkás Olvasókör (általam ismert) működésének időszaka (1884) a dualizmus fél évszázadának viszonylag hosszú korszakába esik, mely 1867-től 1918-ig, a kiegyezéstől az ősirózsás polgári forradalom kitöréséig tartott.

**Cegléd a
dualizmus
időszakában**

Országos viszonylatban „ha nem is egészen pontosan, de az egykori hozzávetőleges becslések és adatok alapján megközelíthetően megállapítható, hogy a dualizmus korának kezdetén az olvasóközönség viszonylagosan szűk körű és kisigényű volt. A könyvvásárlók számát a XIX. század negyvenes éveit illetően 60 000-re, 1870 körül 100 000-re becsülték. Másfél évtized múlva a könyvtárak 1884-1885-ös országos összeírásakor az összes közkönyvtárban 176 000 olvasót tartottak számon. Ugyanakkor 1001 magánkönyvtárat írtak össze.”⁵ „A kiegyezés utáni szabadabb légkörben a népesség legkülönbözőbb rétegei nagy számban szervezték újjá vagy alapítottak meg igényeik és érdekeik szerint a különféle művelődési egyesületeket, egyleteket, társulatokat, társaságokat, társasköröket, kaszinókat, polgári köröket, olvasóköröket, gazdaköröket, népköröket, szakegyleteket. Úgyhogy az 1878. évi országos összeírás szerint 964 különféle egyesület volt az országban

⁴ Arnóth Károly; Varga Alfonz: Olvasókörök és szövetségük = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1993. nov., p. 39.

⁵ A könyv és a könyvtár a magyar társadalom életében : 1849-től 1945-ig Összeáll. Kovács Máté. Bp. : Gondolat, 1970, p. 77.

89 730 taggal, s ezek évi kiadásai együttesen 657 865 forintot tettek ki.” A Budapesti Közlönyben szinte hetente olvashatunk újonnan alakult egyesületet vagy olvasókört. „Úgy látszik, nem volt valamennyinek könyvtára, mert 1884-85-ben összesen 328 egyesületi, társulati, köri könyvtárt írtak össze, s ezekben 396 617 kötet állomány volt található, amiből abban az évben 25 022 olvasó 131 825 kötetet olvasott. Tehát a tagoknak alig több mint negyede vált csak olvasóvá, és az állomány-nak mintegy harmadát vették kézbe.”⁶

Ceglédi viszonylatban is jelentős volt a századforduló (a XIX. század kezdete), hiszen társulatok, körök és egyletek sorra alakultak meg. „Az egyleti mozgalom első példái a kiszolgált 48-as honvédeket összefogó honvédegyletek voltak. Működésük a kiegyezés után sem szűnt meg, azonban tevékenységük jellege átalakult, megváltozott tagjaik összetétele is. Alakulásukat Kossuth is jó akarattal sürgette, bennük látva a társadalmi mozgalmak ébren tartóit. A különböző egyletek között az alapvető különbség tagjaik összetételében volt. A társadalmi ellentétek erősödésével az egyes rétegek a hétköznapi érintkezésben is eltávolodtak egymástól. Valamennyi alapszabályban hasonló célt jelöltek meg: a tisztas társalgás, hasznos olvasás, közhasznú ismeretek terjesztése, a közművelődés előmozdítása, törvényileg nem tiltott mulatságos időtöltés. Nevük és tagjaik összetétele szerint rendkívül sokféle egylet létezett, a város szinte valamennyi csoportját összefogva.”⁷ De visszatérve ezt az ún. Kossuth-kultuszt megelőző évekre, – ami talán még most is uralja a várost, – „Cegléd még szinte teljesen östermelő település volt, a város lakosságának 80%-a földművelésből és állattenyésztésből élt. Ceglédnek azonban nemcsak a városképe volt falusias, nem volt városi színvonalon a szellemi élete sem. 1868-ig ennek a nagy városnak csak elemi iskolái voltak, melyeket az egyes felekezetek tartottak fent. 1868. évi 38. törvénycikk⁸ nyomán kötelezővé vált népiskolai oktatás nagyrészt ebben a városban is megszüntette az írástudatlanságot, de a baj ott volt, hogy az elemi képzés legnagyobb tömegek számára nemcsak alapozást nyújtott, hanem egyben az iskolai képzés befejezését jelentette. A kiegyezés utáni korszakban a továbbtanulásra először az 1869-ben életre hívott polgári iskola nyújtott lehetőséget.”⁹

6 A könyv és a könyvtár a magyar társadalom életében : 1849-től 1945-ig Összeáll. Kovács Máté. Bp. : Gondolat, 1970, p. 109.

7 Ikvai Nándor: Cegléd története. – Szentendre : Pest M. Múz. Ig., 1982. – p. 279.

8 A népiskolai közoktatás tárgyában. Forrás: 1000 év törvényei. A hozzáférés módja: <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=5360> (Letöltés ideje: 2011. október 29.)

9 Kürti Béla: Egyleti élet a régi Cegléden 1842-1949. – Cegléd : Ceglédi Sporttört. Biz., 1993. – p. 8-9.

Azonban az olvasókörök fénykorát a dualizmus időszakában élte meg a város. Ahogy azt már országos szinten is írtam, a felnőtt lakosság műveléséért és szórakoztatásáért legtöbbit a társadalmi egyesületek, egyesületek tettek – ugyanez volt Cegléden is. Az alsóbb osztályok által szervezett kaszinók, olvasókörök, társaságok gombamód szaporodtak ebben a korban, végtére az itt élő embereket is foglalkoztatta a közélet, és élni akartak a kiegyezés után kapott (sajnos átmenti) szabadsággal. Ezek az egyesületek általában külön helyiséggel rendelkeztek. Ha erre nem volt lehetőségük, akkor kibérelték például a sarki vendéglő különtermét. Folyamatosan működtek, de nem volt megszabva programjuk. Mindenki járt valamilyen komolyabb, műveltebb társaságba, ahol mindig voltak könyvek és folyóiratok. Többnyire a nyári munkák idején szüneteltek ezek a körök, de életük a városi és országgyűlési választások idején felélénkült; ezt a jellemzőt a továbbiak folyamán – prospektusok, meghívók és egyéb szóróanyagok hiányában – sajnos nem tudom igazolni a Ceglédi Munkás Olvasókörrel, de a gyakorlati vidéki élet elképzelhetővé teszi, sőt megerősíti a tulajdonságot.

A ceglédi olvasókör közigazgatásilag a Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyéhez tartozott, mely Magyarország középső részén volt található 1876 és 1950 között. Az egykori vármegye területének helyén ma Pest megye, valamint Bács-Kiskun megye nagyobb része található.¹⁰

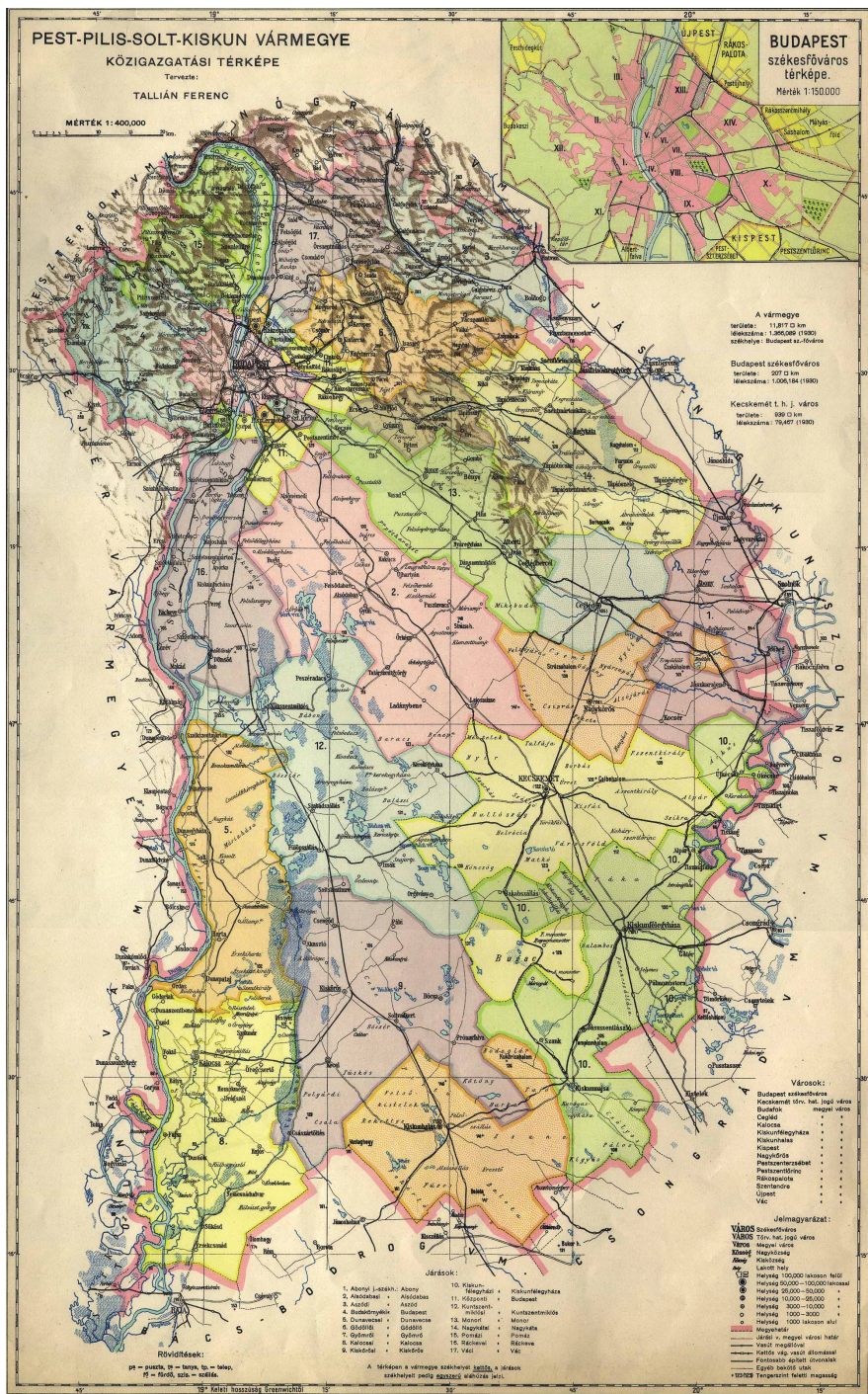
**A Ceglédi
Munkás
Olvasókör
működése**

Az olvasókör pontos indulási időpontját nem tudjuk. A Magyar Országos Levéltár 3 db alapszabályt őriz. Ebből két egyforma, melyeket 1884. március 2-án, és egy másik, melyet augusztus 24-én kelteztek. Végigolvasva az alapszabályokat és a meglévő levelezéseket, problémák adódtak a belügyminisztérium jóváhagyásakor.

„Az alapszabályokban politikai színezetű tevékenységről szó sem esik, sőt egyértelműen elhatárolták magukat a «vallási vagy napi politikai kérdések felolvasás vagy előadás» általi tárgyalásától. Ha ezt nem tették, figyelmeztette őket a belügyminisztérium, kinek jóváhagyása volt szükséges az alapításhoz. Azonban rétegek szerinti elkülönülésük lehetőséget adott külön politikai vélemény kialakítására is, melyet bátran hangoztattak. A hatóságoknak különösen széles körű lehetőségük volt a szervezeti életbe való legdurvább beavatkozáshoz is. A belügyminiszter kiküldött közegének vagy a városi hatóság embereinek szabad bejárást kellett biztosítani, joguk volt ahhoz, hogy tudomást szerezzenek az egyesület működéséről, s ha jónak látják, fel-

¹⁰ Wikipédia szócikk. A hozzáférés módja: http://hu.wikipedia.org/wiki/Pest-Pilis-Solt-Kiskun_v%C3%A1rmegye (Letöltés ideje: 2011. 04. 24.)

1. ábra: Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye domborzati térképe.

függesszék tevékenységüket.”¹¹ Ez esetben nem volt felfüggesztés, de kifogások akadtak. Az alábbi levél alapján arra gondolok, hogy a már-

cius 2-án megírt alapszabály megyei elfogadásához 3 hónap kellett, és csak ezután következett a belügyminisztérium:

A Cegléden alakulóban lévő „Munkás Olvasókör”-nek a városi polgármester által négy egyenlő példányban bemutatott alapszabály tervezetét, a gyűlési jegyzőkönyvvel együtt van szerencsém azon jelentéssel fölterjeszteni, hogy az alapszabályok iránt a megyei hatóság részéről észrevétel nem merült fel.

Budapesten, 1884. június hó 11-én.
Földváry Mihály
Pest-Pilis-Solt-Kiskun megye alispánja¹²

Földváry Mihály 1878-ban lett Pestmegye alispánja. 1884-ben újlag megválasztott, és a vaskorona-renddel tüntették ki.¹³ Júniusban több levelezés is folyt, melyekben különböző negatív megjegyzéseket tesznek. A „Márkus” aláírással jelzett levél:

Nagyméltóságú Miniszterelnök Úr!

Az alakulóban lévő „Ceglédi Munkás Olvasókör”-nek folyó év június hó 25-én 35246. számú alap kelt nagybecsű átiratával, véleményezést végeztetett alapszabályait van szerencsém ide mellékelve azzal visszaszármaztatni, miszerint ezen alapszabályok ellen részemről következő két észrevétel fogott fel:

1.) A 16. paragrafus szerint a körnek felesleg pénzét esetleg a tagoknál helyezendő el kasszaosztás végett.

Miután ezen meghatározás a nyereszkeség céljelleget viseli magán, ily célt pedig egy kör maga elé nem tűzhet, az idézett paragrafusok úgy volnának megerősíthetőek, ha a kölcsönadás, segélyezés céljából történnének – ez esetben azonban felemlítendő volna.

2.) A 23. paragrafusban kimondandó volna, hogy a választott bizottság összeállításánál a fennálló intézkedések irányadók.

Fogadja Nagyméltóságod királynak való tiszteletem őszinte nyilváníását:

Budapesten, 1884. június hó 11-én
A miniszter megbízásából
Márkus (József?)

Nagyméltóságú Tisza Kálmán val. bel. tit. tanácsos miniszterelnök
Úrnak, mint a belügyi magyar királyi minisztérium vezetőjének
Budapesten.¹⁴

Márkusról csak annyit lehet tudni, amennyi a levélből kiderül: a miniszter kegyeltje, munkatársa, akit megbíztak a levél megírásával. Le-

¹² Az eredeti irat digitalizált változata. (Melléklet, 1. kép)

¹³ Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. A hozzáférés módja: <http://mek.niif.hu/03600/03630/>

html/f/05881.htm (Letöltés ideje: 2011. 04. 24.)

¹⁴ Az eredeti irat digitalizált változata. (Melléklet, 2. kép)

het, hogy ő lenne Márkus József, aki abban az időben elnöki segéd volt?¹⁵ Nem tudni. Ugyanakkor itt érdemes megjegyezni a szép bélyeget, mely minden hivatalos iraton rajta volt:

2. ábra:
1884-ben
lepecsélt
bélyeg

A hivatalos belügyminisztériumi levélben már 3 kivetnivalót sorolnak fel az alapszabállyal kapcsolatban. A levél:

Magyar királyi Belügyminisztérium

Levél tárgya: Földművelés ipar és kereskedelemügyi minister véleményes aláírata a Ceglédi Munkás Olvasókör alapszabályai tárgyában.

Pest, Pilis, Solt, Kiskun megye, Kőrös végének

Az alakulóban levő „Ceglédi Munkás Olvasókör”-nek, folyó évi június hó 11-én 12814. számú alap kelt alispáni jelentéssel megerősítés végett fölterjesztett alapszabály tervezete után a következő észrevételek merültek föl:

1: Az alapszabály tervezetben meghatározandó a) az x. paragrafus x.

pontjaiban, hogy azon ügyek, amelyekre részint a közgyűlés, részint a választmány hatásköréhez nem tartoznak, és az említett paragrafus x. pontjaiban felvéve nincsenek; b) a kör és választmányi gyűlések összehívási módja c) hogy az egyletbe a felvételi jogot ki gyakorolja? d) hogy a pénztári kiadások ki utalványára eszközöltetnek?

2: az x. paragrafus szerint a körnek felesleg pénzei, esetleg a tagoknál helyezendő el kamatozás végett; miután ezen meghatározás a nyereszkedési cél jellegét viseli magán, ily célt pedig egy kör maga elé nem tűzhet, az idézett paragrafusban kimondandó, hogy a kölcsönadás, segítézés céljából történik, a megengedett törvényes keretek mellett esetleg a nélkül.

3: Az x. paragrafus végpontja módosítja, hogy a választott bizottság összeállításánál az x. törvény x. fejezetében foglalt intézkedések irányadók.

Miről aztán arról értesítetik, hogy a fentebbi pontoknak megfelelőleg módosított alapszabály tervezet az egylet ideiglenes elnöke által aláírt három egyenlő példányban levél útján újonnan fölterjesztendő.

Budapest, 1884.¹⁶

Már ideje közölnöm az alapszabályt, mely ellen ennyi javító megjegyzést tesznek a belügyminisztériumból. Mivel a második alapszabályból (augusztus 24.) kivettek bekezdéseket, ezért az elsőt (március 2.) részletezem, és jelzem azokat, melyeket kivettek az új alapszabály tervezetből:

A ceglédi „Munkás olvasókör” alapszabályai

A kör címe és székhelye:

1§. A kör címe „Ceglédi munkás olvasókör” székhelye Cegléd.

A kör célja:

2§. A ceglédi munkás olvasókör célja: tagjait felvilágosítás- és oktatásban részesíteni, köztük a tudományt és művelődést, nemkülönben a társalgási szellemet fejleszteni és előmozdítani, melyet a kör a következő eszközök által szándékozik elérni:

- a.) Hasznos és népszerű könyvek és hírlapok beszerzése és olvasása, valamint az előbbieknél a kör könyvtárából való kikölcsönzés által;
- b.) felolvasások tartása által, a megélhetés és jólét előmozdításához szükséges tudományágaiból;
- c.) a munkaszerzésben egymásnak kölcsönös támogatása, és a munkaadóknak a munkásokhoz jutásának megkönnyítése által, hogy ne kelljen a nagyobb munkaadóknak házanként, és a piacokon szedni össze sok időtöltés és fáradsággal a munkásokat, ha azokra nagyobb számmal szükség van.

¹⁶ Az eredeti irat digitalizált változata. (Melléklet, 3. kép)

A kör tagjai, azok jogai és kötelezettségei:

- 3§. A körnek rendes és pártoló tagjai vannak.
- 4§. Rendes tagnak minden munkás és munkásbarát felvétetik, ki az alapszabályokban előírt kötelezettségeinek megfelel.
- 5§. Minden tag köteles a körbe való felvételkor 25 krajcárt beíratási és minden óra 10 krajcár rendes járulékot befizetni.
- 6§. A rendes tagok cselekvő és szenvedő választási és szavazási, ezen felül tanácskozási joggal bírnak a közgyűléseiben, jogukban áll a vitában részt venni, a kör számadásait ellenőrizni, és a kör könyvtárát használni.
- 7§. A pártoló tagok a rendes tagokkal egyenlő joggal és kötelezettségekkel bírnak, kivéve a választási jogot, amikor a pártoló tagok csak is a kör elnökének megválasztásánál bírnak szavazati joggal a közgyűlésen a választmány választásánál nem.

A tagok kizárása és kilépése:

- 8§. Azon tag, ki a kör érdekeit szándékosan megsérti, vagy annak nyugalmát, békéjét törvénytelen vagy rendetlen magaviselete által megháborítja, a választmány által a körből kizáratik, az illető tagnak azonban jogában áll a kizárás ellen, és pedig a kizárás napjától számítandó 30 nap alatt a legközelebbi közgyűléshez fellebbezni; további fellebbezésnek helye nincs.
- 9§. Azon tag, aki az alapszabályszerű kötelezettségeinek 3 hó lefolyása után nem tesz eleget, szintén kizártnak tekintendő. A kör tagjának csak az esetben fogadható vissza, ha a választmány teljesen indokoltnak tartja a kötelesség mulasztását, melyre egyedüli ok lehet például egy hosszabb súlyos betegség esetleg más komoly szerencsétlenség. Önkéntes kilépés a választmánynál bejelentendő, ez esetben azonban az illető tagnak járulékával nem szabad hátralékban lenni, és az alakulási időtartamra járó tagdíjfizetés alól elegendő okok mellett a kilépőt a választmány mentheti fel; a kilépett tag újból visszalépése esetén a beíratási illetéktől fel van mentve.

A kör vezénylete:

- 10§. A kör vezénylete és ügyeinek kezelése egy a rendes közgyűlésben választandó 12 tagú választmányra van bízva, mely választmány a közgyűlés által szótöbbséggel választott elnök elnöklete alatt tartja üléseit, és helyettes elnököt, titkárt, pénz és könyvtárnokot a választmány választja a körnek tagjai közül. A választás egyénre érvényes és mindenkor szótöbbséggel, nyilvános szavazás útján ejtendő meg.
- 11§. A rendes választmányi tagokon kívül még 3 póttag választandó, kik sorrend szerint a kilépett választmányi tagok helyére hívatnak be. Ha valamely választmányi tag 3 egymás után következő ülésből elegendő igazolás nélkül távol maradt, kilépettnek tekintik. Helyére póttagok hívnak be.
- 12§. A választmányi ülés határozatképes, ha legalább hat választmányi tag jelen van. A választmány havonként egy rendes és a szükséghez képest egy vagy több rendkívüli ülést tart; hatásköréhez tartozik:
 - a.) az egyleti tagok felvétele, mihez azonban szükséges, hogy a belépni szándékozót, mint kifogástalan egyént két ismeretes tag hozzá ajánlatban;

- b.) a kör alapszabályainak 2§-ában kimondott célt végrehajtani;
- c.) a kör tagjai közt a rendet, békét és kölcsönös tiszteletet fenntartani;
- d.) a kör vagyonát az alapszabályok értelmében lelkiismeretesen kezelni;
- e.) az évi számadást szerkeszteni és a közgyűlés elé terjeszteni.

13§. Az elnök a kör élén áll, s mint ilyen mindenkor a kör képviselője, hatásköre:

Minden ülés és gyülekezet egybehívása ezeken elnökölni, a rendet fenntartani, a választmány és a közgyűlés határozatait foganatosítani, a szavazásokat megnyitni és az alapszabályok megtartását ellenőrizni.

14§. Az elnökhelyettes az elnököt helyettesíti ennek akadályoztatása esetén.

15§. A titkár (jegyző) az ülések és közgyűlések jegyzőkönyveit vezeti és köteles minden írásbeli munkát, a levelezést stb. végezni. Akadályoztatás esetén valamely választmányi tag helyettesíti.

A választmányi ülések jegyzőkönyvei az ülést vezető elnök és jegyző, valamint különösen e célra választott két választmányi tag aláírásával hitelesítendő.

Hasonló módon hitelesítettnek a közgyűlések jegyzőkönyvei is, csakhogy a két választmányi tag helyett két körtagot választanak e célra.

16§. A pénztárnok köteles a befolyó járulékokat átvenni, vagy azokat az igazgató, mint ellenőr utalványozására szabályszerűen könyvelni, vagy a kifizetéseket teljesíteni, és úgy a bevétel, mint a kiadásról minden havi igazgatósági gyűlésen a számadást előterjeszteni, és kezeskedik a pénztár tartalmáról. A netalánni¹⁷ pénz főleg a választmány felelősségére a bekövetkezendő szükségig a tagoknál 6%-kal elhelyeztetik és a befolyt kamat jövedelem az egyleti beteg tagok segélyére fordítandó.

17§. A könyvtárnok köteles könyvtári jegyzéket vezetni, kikölcsönzött és visszajutott könyveknek gondját viselni, s kezeskedik minden könyv hiányáért. Ha valamely tag a kikölcsönzött könyvet a kitűzött időre be nem viszi, avagy az időt meg nem hosszabbítja, az esetben a választmány által megállapítandó figyelmeztetési díjat lesz köteles fizetni a könyvtár javára.

Számvizsgáló bizottság:

18§. A közgyűlés háromtagú számvizsgáló bizottságot választ egy évre, melynek feladata a választmányi ügykezelést átvizsgálni s erről a közgyűlésnek jelentést tenni.

19§. A számvizsgáló bizottságnak azon esetre, ha a választmány vétkes mulasztást követett el, s a számvizsgáló bizottság kívánatára az elnök vonakodik rendkívüli közgyűlést összehívni, jogában áll saját hatáskörében rendkívüli közgyűlést egybehívni.

A közgyűlések:

20§. A rendes közgyűlés minden év január havában tartatik. Határozatképes, ha a tagok egyharmad része jelen van. Ha ennyi szám nem jelenik meg, úgy egy újabb közgyűlés hivatik össze, mely azután a

17 Netaláni (ne-taláni): összetett melléknév; netalán létező vagy meglevő. Forrás: Czuczor-Fogarasi: A magyar nyelv szótára (CD-ROM adatbázis)

megjelentek számára való tekintet nélkül határozatképes.

A rendes közgyűlés hatásköréhez tartozik:

- a.) a választmány és a számvizsgálók jelentésének előterjesztése és esetleg a felmentés megadása;
- b.) a választmány és választmányi póttagok megválasztása, a következő évre;
- c.) a számvizsgáló bizottság megválasztása;
- d.) mindazon ügyek elintézése, melyek nem a választmány hatáskörébe tartoznak;
- d.) indítványok és interpellációk elintézése;
- e.) kéttagú jegyzőkönyvi hitelesítő bizottság megválasztása;
- f.) az alapszabályok megváltoztatása;
- g.) a kör feloszlása.

Az f.) és a g.) pontok szerint hozott határozatok foganatosítása előtt a Magyar királyi belügyminisztérium elé terjesztendőek.

21§. A választmány határozata alapján az elnök vagy helyettese rendkívüli gyűléseket is egybehívhat, ha:

- 1.) a választmány kiegészítésének szüksége forog fenn, ha tudniillik a visszalépett tagok olya számban kilépnének, hogy azok a póttagokból nem lennének pótolhatók.
- 2.) ha azt legalább is a tagok egyharmada, vagy a számvizsgáló bizottság írásbeli beadványban követelik, valamely nagyobb fontosságú indítvány betérjesztése és tárgyalása végett;
- 3.) ha a kör további fennállása kérdésben forog, mely esetben a kör feloszlására a tagok kétharmadának jelenléte megkívántatik.

Ha a tagok megkívánt száma nem jelent meg, úgy hasonlóan, mint a rendes közgyűlésnél 14 nap alatt új rendkívüli közgyűlés hívandó egybe, melyen a jelenlevők jogérvényes határozatokat hozhatnak.

A közgyűlés megtartása ideje korán a tagok tudomására hozandó. Minden szavazónál a jelenlevők egyszerű szótöbbsége dönt, szavazategyenlőség esetén az elnök szava dönt.

A kör vagyona:

22§. A kör vagyona áll: a beíratási- és havidíjából a pártoló tagok évi díjaiból, ajándékok, hagyományok, és egyéb jövedelmekből.

Választott bizottság:

23§. A tagok között esetleg fölmerülendő és a kör ügyeire vonatkozó viszályoknál az elnök vagy helyettesének kötelessége azoknak békés úton való elintézését megkísérelni, ha az nem sikerülne, a perlekedő felek egy választott bírósághoz utasítandók, melynek összeállítása, és eljárására nézve az 1868. évi LIV. törvény, 9 cím, 3. fejezet irányadó.

A kör pecsétje:

24§. A kör pecsétjének felirata a következő: „Czeglédi munkásolvadó-kör”.
A kör feloszlása:

25§. Ha a kör feloszlik, akkor annak megmaradt tiszta vagyona le-

tétben helyeztetik, és ha két év múlva sem lenne hasonló célú kör az esetben, ha betegsegélyező egyesület lenne Czeplédén, úgy arra, ha pedig az sem lenne, az esetre a czeplédi kör kórház alapjára fordítatik az alapjövédelme mindaddig még egy betegsegélyező egyesület fog alakulni Czeplédén. Úgy a feloszlási határozat, valamint a kör vagyonának hová fordítása iránti tervezet foganatosítás előtt a magyar királyi belügyminisztérium elé terjesztendő.

26§. Ha a kör az alapszabályaiban megállapított célját és eljárását, illetőleg túlhaladná a magyar királyi kormány által – amennyiben működésének további folytatása által – az állam, vagy tagjainak vagyoni értéke veszélyeztetve volna tekintet nélkül felfüggesztetik, vagy a felfüggesztés után elrendelendő vizsgálat eredményéhez képest teljesen fel is oszthatatik, esetleg az alapszabályok szigorú betartására különbeni feloszlás terhe alatt szoríthatni.

Czeplédén, 1884. év, augusztus 24.¹⁸

Mészáros Lajos
ideiglenes elnök

Mészáros János
jegyző

Balla Pál
igazgató

Az alapszabályok sokszor hasonlítanak egymásra. Ennek oka az, hogy ha egy közösség megkapja a belügyminiszteri jóváhagyást, akkor az új kör egyszerűen lemásolta, legalább is átvette a már jóváhagyott, engedéllyel rendelkező régebbi egyesületnek az alapszabályát. Nos, ez jelen esetben biztos nem fordult elő, hiszen elég körülményes volt az engedélyeztetése. Kürti Béla, Czepléd ma is élő díszpolgára szerint „régii társadalmi egyesületeink a demokratikusan működő közösségek legszebb példái. Minden tisztségre választották az embereket, semmilyen ügyben nem lehetett dönteni az arra kijelölt szervezetek meghallgatása nélkül. Az egyesületi élet irányítása valóságos parlamenti keretek között folyt le, ez az egyik magyarázata életképességüknek.”¹⁹ Összesen 14 tisztség létezik (tisztségviselők, elnök, alelnök, igazgató, aligazgató, ügyész, jegyző, pénztáros, alpénztáros, gazda, háznagy, könyvtáros, közgyűlés, választmány), ebből a Czeplédi Munkás Olvasókör csupán hármat említ: elnök (Mészáros Lajos), igazgató (Balla Pál), jegyző (Mészáros János).

Mindösszesen két javítás történt az alapszabály tervezetben. Ehhez jön még, hogy feltüntették a jegyző nevét, és az ideiglenes elnököt átírták kör elnökre.

A kör engedélyezését 1884. november 14-én, pénteken közölték a Budapesti Közlönyben:

¹⁸ Az eredeti irat digitalizált változata. (Melléklet, 4. kép)

¹⁹ Kürti Béla: Egyesületi élet a régi Czeplédén 1842-1949. – Czepléd : Czeplédi Sporttört. Biz., 1993. – p. 56.

3. ábra:
Budapesti
Közlöny,
Hivatalos rész
című rovat,
1884. november
14. (péntek),
264. szám, p. 3.

**A ceglédi munkás-olvasó-kör alapszabályai,
a m. kir. belügyminisztérium által, f. évi 61,112.
sz. alatt, a bemutatási záradékkal ellátottak.**

Augusztus 24. és november 14. között levelezések folytak. Azt, hogy valójában mi is volt a végleges alapszabályban, nem lehet tudni. Csak októberi levelek vannak az iratok között, így remélhetőleg maradt az augusztusi alapszabály.

Magyar királyi Belügyminisztérium

Levél tárgya: Pest megye alispánja újból fölterjeszti a ceglédi munkás olvasókör kiegészített alapszabályait. A beadvány kelte: 1884. október 30.

I. Pest, Pilis, Solt, Kiskun megye, Kőrös végének

A ceglédi munkás olvasókörnek folyó évi október hó 30-án 27497. beadvány számmal kelt alispáni jelentéssel megerősítés végett újból fölterjesztett alapszabályai a törvényes bemutatási záradékkal ellátott. Ezen levélben azzal értesítetik, hogy az alapszabályoknak egyik példányát saját levéltára számára tartsa vissza, másikat pedig érdekelt egyesületnek szabályszerűen kézbesítse.
Budapest, 1884.

II. A Budapesti Közlöny szerkesztőségének

A Közlöny hivatalos rovatában közzé teendő: A „Ceglédi Munkás Olvasókör” alapszabályán a királyi belügyminisztérium által bemutatási záradékkal ellátott.

Budapest, 1884

Nagyméltóságú magyar királyi belügyminiszter úr!

.....
Az alakulóban levő „Ceglédi Munkás Olvasókör”-nek Nagyméltóságod folyó évben kibocsátott rendelete értelmében módosított alapszabály tervezete három egyenlő példányát van szerencsém mellékelve fölterjeszteni.

Budapesten, 1884. évi október hó 30-án.
Pest-Pilis-Solt-Kiskun megye alispánja

Látta: a magyar királyi belügyminisztère Budapesten 1884. évi november hó 6-án.....
a miniser helyett (?) államtitkár

Hivatalos oldalról nézve jó vége lett az engedélyeztetésnek, még ha 9 hónapba is telt. Konkrét olvasóköri életükről csak annyit tudunk, amennyit leírtak az alapszabályukban. „Fontos szerepük volt a jóléti mozgásban. A helyi újságok rendszeresen tudósítanak a jóléti célú bálokról, teadélutánokról, kínos részletességgel felsorol-

va az adakozók nevét. Tagadhatatlan a közművelődés értéke az általuk rendezett és előadott – bár eltérő színvonalú – színdaraboknak.”²⁰

A Pest Megyei Levéltár anyagaiból²¹ kitűnik, hogy hasonló nevű és célú egyesületek valamint olvasókörök is alakultak a 1880-as évek előtt, mint pl. «A czeplédi „Alszege olvasó egyesület»» (1873). Alapszabályában leírja, hogy „illelmes társalgás, hasznos olvasás, törvényileg nem tiltott mulatságos időtöltési céllal polgárisodást, a vélemény és helyzetben különbözők közeledését, az érzelmiség és erkölcsiség előmozdítását és fejlesztését célzó egyesület. A tagok száma korlátozva nincs. Tagja lehet minden becsületes jellemű, tisztességes magaviseletű egyén. Az 1873. évi január 1-jén alakult „Alszege olvasó egyesület fenntartása tagjai által biztosítottatik jelen alapszabályokat saját kezűleg aláírva.” Látta 1876. október 3-án (45507. szám) a miniszter helyett ugyanaz az államtitkár, aki 1884-ben látta a Czeplédi Munkás Olvasókör alapszabályát.

**Lehetséges
előzmények és
utódok**
1884 előtt

Később is vannak hasonló céllal létrehozott egyesületek és olvasókörök, mint pl. a „Czeplédi földművelő munkás egyesület” (1899). Alapszabálya szerint „az egyesület címe Mátyás király olvasó egyesület székhelye Czepléd. Az egyesület célja alkalmat szolgáltatni a tagoknak, hogy hasznos és népies tudományos modorban tartat, valamint szórakoztató olvasmányokhoz juthassanak, a művelt társas életi élvezeteket megszeressék, és ezáltal művelődésüket és szellemi hovatartozásukat előremozdítsák.”

1884 után

Az olvasókörökre megannyi jogszabály, miniszteri utasítás és körrendelet vonatkozott²². Kezdetben két belügyminiszteri rendelet volt – az 1394/1873. és az 1508/1875. számú –, később egyre több jogforrás lépett életbe.

**Jogi háttér –
törvények és
rendeletek**

Az ellenforradalmi mozgalmak megjelenésével XX. század elején már korlátozták a körök tevékenységét, például 1901-ben az egyesületek vagyonkezelését a törvényhatóságok számvevősének kötelessége volt felülvizsgálni a 18 705. számú belügyminiszteri rendelet alapján. 1914-re a szabályozás már odáig jutott, hogy betiltották az új egyesületek alapítását (5479/1914. számú miniszterelnöki rendelet), ugyanakkor a Tanácsköztársaság feloldotta a tilalmat: az 5 084/1919. számú

²⁰ Ikvai Nándor: Czepléd története. – Szentendre : Pest M. Múz. Ig., 1982. – p. 280.

²¹ Pest Megyei Levéltár, IV/477 (Czepléd, I. 5-85 ; 8.)

²² Hajdu Géza: Vásárhelyi egyesületek és könyvtárak, 1827–1944. – Szeged : Somogyi Könyvtár, 1977. – 286 p. : ill. ; 20 cm + melléklet. – ISBN 963 7581 13 8

miniszterelnöki rendelet csak rendkívüli esetekben engedélyezett új egyesület alapítását.

A 77 000/1922. belügyminiszteri rendelet:

Az egyik legfontosabb rendelet, mely lényeges pontokat tárgyalt.

Ilyen volt például az, hogy egy egyesület nem működhetett a belügyminisztérium által láttamozott alapszabály nélkül. Vagyis ebből a részből kiderül, hogy az 1508/1875. számú rendeletet hatályon kívül helyezte.

Újraszabályozta az alapvető dolgokat is: írásba kellett foglalni a tagfelvétel kívánalmait, mint például, hogy a tagnak be kellett töltenie 18. életévét. Ezen kívül az alapszabálynak tartalmaznia kellett az alapító tagok és a tisztikar tagjainak nevét, valamint a foglalkozásukat.

A korlátozások ellenére „a népi egyletek és körök száma a két világháború között tovább nőtt. 1922-ben 1296, majd 1937-ben 1597 volt a számuk.”²³

Nem kellett sokat várni a revideálásokra sem, hisz a 181 000/1937. számú belügyminiszteri rendelet előírta az összes egyesület ellenőrzését és felülvizsgálatát. „Ez gyakorlatilag jogot adott az intézkedő hatóságnak (alispán, polgármester, rendőrség) arra, hogy az egyesület működésével kapcsolatban bármit megnézzon: például tagnyilvántartás, zárszámadás, közgyűlési jegyzőkönyvek, stb.”²⁴

A vizsgálatoktól függetlenül „az olvasókörök, egyletek az 1940-es évekre országszerte stabilizálódva, többnyire önálló épülettel, jelentős számú tagsággal rendelkeztek.”²⁵

1945 után A háborús időszakban is folytatódott az olvasóköri élet, de természetesen a hadra fogható képesség miatt több kör is válságba került. 1944 áprilisában ún. tisztogatási akciók indultak egészen az 1950-es évekig: a miniszterelnökség a 10 800/1944. számú rendeletben a könyvtárakat célozta meg, amellyel utasítást adott 120 magyarországi és 35 külföldi zsidónak minősített szerző művének azonnali beszolgáltatására. Ennek következtében kb. félmillió kötetet adtak le.²⁶

23 Az Olvasókörök Szövetségének hivatalos weboldala. A letöltés módja: <http://www.olvasokorok.hu/oldalak/tortenet.html> (Letöltés ideje: 2011. 09. 16.)

24 Molnár Szilárd: A civil társadalom államosítása Magyarországon, 1945–1956. = Civil Szemle, 2005. II. évfolyam, 3. szám. – p. 15.

25 Az Olvasókörök Szövetségének hivatalos weboldala. A letöltés módja: <http://www.olvasokorok.hu/oldalak/tortenet.html> (Letöltés ideje: 2011. 09. 16.)

26 Csapodi Csaba, Tóth András, Vértesy Miklós: Magyar könyvtártörténet. – Budapest : Gondolat, 1987. – A letöltés módja: <http://mek.oszk.hu/03100/03159> (Letöltés ideje: 2011. 10. 26.)

„Az Ideiglenes Nemzeti Kormány 1945. február 26-i rendelete intézkedett 25 fasiszta és katonai jellegű szervezet feloszlatásáról. Ezzel az akkori törvényszerűen és kötelezően bekövetkező rendelkezéssel vette kezdetét a többi egyesület „felülvizsgálata” is.”²⁷ Az egyesületek minősítéséről javaslatot kellett tennie egy adott város vagy település vezetésének a Belügyminisztériumnak. Ezeket az előterjesztéseket a nemzeti bizottságok véleményével kellett összeegyeztetni. Legtöbb esetben a nemzeti és a helyi bizottságok ugyanazon álláspontot képviselték, így a rendelet végrehajtásának módja is mértéke területenként változott.

1945 szeptemberében az addig feloszlattott szervezetekről listát is kapott a miniszterelnök. A felülvizsgálni kívánt egyesületeket „három kategóriába sorolták:

1. Amelyek a rendelkezésre álló vizsgálati anyagok alapján feloszlathatók.
2. Amelyek tovább működhetnek, mert fegyverszüneti egyezmény követelményeinek megfelelnek.
3. Amelyek esetében érdemi döntés október 15-ig nem lehetséges, mert ahhoz még kiegészítő vizsgálat szükséges.”²⁸

Az olvasókörökkel együtt könyvtáraik is megszűntek, vagy legalábbis nem tudták régi szerepüket betölteni, [...] mégis számos család számára az egyetlen lehetőséget kínálták az olvasásra.²⁹

Két év alatt több mint 370 egyesületet oszlattak fel, ám a nagyobb arányú megszüntetések sorozata 1948-ban kezdődött. Ugyanis ez év szeptemberében Kádár János belügyminiszter aláírásával megjelent az 1938-as rendelet felújítása: 508 000/1948. IV. 3. számú rendelet, amely évenkénti vizsgálatot és tájékoztatást írt elő a közösségek működéséről.

Az 1950-es években és az azt követő évtizedekben fontos szerepet játszottak az egyesületek létjogosultságában a belpolitikai változások, hiszen az országban Nagy Imre vezetése alatt kevésbé érvényesült a diktatúra. A '70-es években megjelent miniszteri rendeletek és magas szintű jogszabályok tartalmaztak utasításokat valamint szabályokat az egyesületekre és szervezetekre vonatkozóan. Ilyen volt például a

27 Hajdu Géza: Az olvasókörök városa. Vásárhelyi körök 1945–2000. – Hódmezővásárhely : Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata, 2002. – p. 12.

28 Hajdu Géza: Az olvasókörök városa. Vásárhelyi körök 1945–2000. – Hódmezővásárhely : Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata, 2002. – p. 13.

29 Hajdu Géza: Az olvasókörök városa. Vásárhelyi körök 1945–2000. – Hódmezővásárhely : Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata, 2002. – p. 26.

Polgári Törvénykönyv 1977. évi IV. törvénye,³⁰ vagy az 1982. évi 29. számú törvényerejű rendelet is, mely az 1970. évi 35. számú törvényerejű rendelet módosítását és egységes szövegét tartalmazza.³¹ Ebben az időben nem tekintették társadalmi szervezeteknek az egyesületeket, ezért sajnos meglehetősen szűken határozták meg a körüket – olyannyira, hogy csak az alábbi szervezetek maradtak: Magyar Szocialista Munkáspárt, Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség, Magyar-Szovjet Baráti Társaság, Hazafias Népfront, Magyar Vöröskereszt, Magyar Nők Országos Tanácsa és a szakszervezetek.³² Ugyanakkor ezek védőszárnyai alatt több egyesület is működött, melyek az adott színhely szerint illetékes városi, járási, megyei városi kerületi hivatali és a fővárosi kerületi tanácsi igazgatási osztály felügyeletéhez tartoztak a Minisztertanács Tanácsi Hivatal elnökének 4/1982. MTH TK. 13. számú utasítása szerint.

Az olvasóköri élet kibontakozásának kezdeti lépései az 1980-as évek végén következtek el az 1989. évi II. törvény³³ megjelenésével, amely kimondja, hogy „az egyesülési jog mindenkit megillető alapvető szabadságjog, amelyet a Magyar Népköztársaság elismer, és biztosítja annak zavartalan gyakorlását. Az egyesülési jog alapján mindenkinek joga van arra, hogy másokkal szervezeteket, illetőleg közösségeket hozzon létre, vagy azok tevékenységében részt vegyen. [...] A társadalmi szervezet olyan önkéntesen létrehozott, önkormányzattal rendelkező szervezet, amely az alapszabályban meghatározott célra alakul, nyilvántartott tagsággal rendelkezik, és céljának elérésére szervezi tagjai tevékenységét. [...] Alapításához az szükséges, hogy legalább tíz alapító tag a szervezet megalakítását kimondja, alapszabályát megalapítsa, ügyintéző és képviseleti szerveit megválassza. [...] Megalakulását követően kérni kell annak bírósági nyilvántartásba vételét. A társadalmi szervezet nyilvántartásba vétele nem tagadható meg, ha alapítói az e törvényben előírt feltételeknek eleget tettek. A társadalmi szervezet nyilvántartásba vétellel válik jogi személlyé.”³⁴

30 A Magyar Népköztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény módosításáról és egységes szövegéről. Forrás: 1000 év törvényei. A hozzáférés módja: <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=8519> (Letöltés ideje: 2011. 10. 29.)

31 Hajdu Géza: Az olvasókörök városa. Vásárhelyi körök 1945–2000. – Hódmezővásárhely : Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata, 2002. – p. 32.

32 Hajdu Géza: Az olvasókörök városa. Vásárhelyi körök 1945–2000. – Hódmezővásárhely : Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata, 2002. – p. 33.

33 Törvény az egyesülési jogról. Forrás: 1000 év törvényei. A hozzáférés módja: <http://www.1000ev.hu/index.php?a=3¶m=8600> (Letöltés ideje: 2011. 10. 29.)

34 CompLex Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye. Törvény az egyesülési jogról. A hozzáférés módja: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=98900002.TV (Letöltés ideje: 2011. 10. 28.)

Az olvasókörök, egyletek és szervezetek újjáéledésének következő nagy lépése a rendszerváltás volt (1989–90), amely „véget vetett az egy pártrendszernek, központosító törekvéseknek, a mindenáron „felülről” való irányítás gyakorlatának, az állandó bizalmatlanság körének”.³⁵ Ahogy azt már említettem, a körök könyvtárai a második világháborúban megszűnt körökkel együtt megsemmisültek, szétszóródtak vagy egy nagyobb gyűjtemény részévé váltak. Az 1990-es évek elején ezek a könyvtárak is megújultak, és országsszerte „jól szervezett tanácsai/önkormányzati közművelődési könyvtárhálózat”³⁶ alakult ki. Jellemző volt az, hogy a kerületi párházakban rendezték az olvasóköri alkalmakat, mivel eredetileg a kör tulajdonában voltak ezek az épületek. Mindamelllett a közkönyvtárak és az olvasókörök együttműködése még ma sem rendezett, helyzetükről sok vita folyik szakmai berkekben.

A rendszerváltás után a szervezetek éves szinten részesültek önkormányzati támogatásban, valamint alkalmankénti közérdekű cél megvalósításának elérésére. Sajnos ezek a támogatások sokszor csak néhány rendezvény megszervezésére voltak elegendőek, ezért a '90-es évek végétől új lehetőségekben gondolkodtak az egyesületek. Erre egy nagyon jó példa, amikor több kisebb csoport (zenekar, olvasó-, népdalkör stb.) közhasznú szervezet formájában összedolgozik és együttműködik.

A közhasznú szervezetté válás *előnye*, hogy

- adományokat gyűjthetnek magánszemélyektől és vállalatoktól;
- a támogatásokról adott visszaigazolásokról az érintettek el tudnak számolni az adóbevallásnál;
- jogot kapnak a gazdasági-vállalkozási tevékenységekhez;
- 3 év elteltével bárki felajánlhatja jövedelemadójának 1%-át a társadalmi szervezetnek.

Hátránya, hogy

- adminisztrációs terhek, elvárások és követelmények növekednek;
- legalább egy közgyűlést és két elnökségi ülést kell tartani évente;
- a gyűlésekről és ülésekről jegyzőkönyvet (határozatok könyvét) kell készíteni, mely igazolja a kör folyamatos működését;
- jóvá kell hagyni az éves beszámolót az elnökség részéről, részletes „közhasznú jelentést” kell összeállítani, és ezeket hirdetőtáblán kifüggeszteni;

35 Hajdu Géza: Az olvasókörök városa. Vásárhelyi körök 1945–2000. – Hódmezővásárhely : Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata, 2002. – p. 52.

36 Hajdu Géza: Az olvasókörök városa. Vásárhelyi körök 1945–2000. – Hódmezővásárhely : Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata, 2002. – p. 89.

- kizárólag közhasznú tevékenység megvalósításának érdekében vállalkozhatnak – azt is csak akkor, ha nem veszélyezteti a vállalkozási tevékenységet;
- a befolyt összeget tilos egyéni- illetve csoportos haszonszerzésre fordítani;
- az elért eredményeket az alapszabályban meghatározott célokra fordíthatják;
- számítani lehet APEH³⁷ (ma már NAV³⁸) adóellenőrzésére, költségvetési támogatás esetén az Állami Számvevőszék ellenőrzésére;
- szigorúbb törvényességi felügyeletet von maga után az ügyészség részéről.³⁹

Sokat tanulhatunk a múltból, ezért érdemes és fontos annak feltárása. Hajdu Géza könyvében lényeges momentumnak tartja a jövőre nézve, hogy a fiatalokat be kell vonni az olvasóköri munkába és a vezetésbe is, valamint, hogy az országos és helyi politikai életnek nem szabad befolyásolnia a körök mindennapjait, amely megosztja az embereket, és teljes bukást eredményez.⁴⁰

Zárszó Azt hihetnénk, hogy nincs túl sok érdekesség az olvasókörben, hiszen nincsenek szép meghívói, képeslapjai, kiadványai – legalább is nem maradtak meg. Mégis sok izgalmat hozott a kutatása során. Főleg a hivatalos személynevek megkeresése, a gyönyörű írás megfejtése, valamint ceglédi székhelye miatt volt érdekes és szeretnivaló ez az olvasókör. A Ceglédi Munkás Olvasókör, és más műveléssel foglalkozó körök biztos pontjai voltak nemcsak a vidéki munkásembereknek, hanem a nagyvárosi uraknak is, ahol szabadon beszélgethettek, programokon vehettek részt, értelmileg és erkölcsileg fejlődhettek, tudásuk gyarapodhatott.

Biztos vagyok abban, hogy később még több hasonló egyesület jött létre, hisz Cegléd városának fontos társasági csomópontjai voltak a 19. század végén ezek a körök. „Mit tettek és tesznek az olvasókörök? – többször is elhangzó kérdés volt ez, amire Hüse Sándor és Harangi

37 Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal. Forrás: Az APEH hivatalos weboldala. A hozzáférés módja: <http://www.apeh.hu/> (Letöltés ideje: 2011. 10. 29.)

38 Nemzeti Adó- és Vámhivatal. Forrás: A NAV hivatalos weboldala. A hozzáférés módja: <http://nav.gov.hu/> (Letöltés ideje: 2011. 10. 29.)

39 Hajdu Géza: Az olvasókörök városa. Vásárhelyi körök 1945–2000. – Hódmezővásárhely : Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata, 2002. – p. 122-123.

40 Hajdu Géza: Az olvasókörök városa. Vásárhelyi körök 1945–2000. – Hódmezővásárhely : Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata, 2002. – p. 131.

János közösen válaszoltak: jogot számunkra az adott, hogy a századfordulót megelőző időben alakult [...] körök – ha az önkény szétverte is őket – az első lehetőségre újjászerveződtek. Az olvasókörök évszázados története igazolja, [...] hogy a múltra támaszkodhatunk. de a jövőre kell figyelniük! S a jövőt csak a gondolkodó emberek alakítják emberarcúvá.”⁴¹

Irodalomjegyzék

Könyvek, folyóiratok

Arnóth Károly; Varga Alfonz: Olvasókörök és szövetségük = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1993. november. – p. 39-46.

Csapodi Csaba, Tóth András, Vértessy Miklós: Magyar könyvtártörténet. – Budapest : Gondolat, 1987. – ISBN 963 281 763 X – A letöltés módja: <http://mek.oszk.hu/03100/03159> (Letöltés ideje: 2011. október 26.)

Czuczor-Fogarasi: A magyar nyelv szótára (CD-ROM adatbázis)

Fercsik Mihály: Olvasókör; A jövőre figyelnek = Könyvtári Levelező/lap, 1991. 6-7. sz. – p. 21-22.

Fülöp Géza: A magyar olvasóközönség a felvilágosodás idején és a reformkorban. Bp.: Akadémiai Kiadó, 1978, 290 p.

Hajdu Géza: Az olvasókörök városa. Vásárhelyi körök 1945-2000. – Hódmezővásárhely : Hódmezővásárhely Megyei Jogú Város Önkormányzata, 2002. – 192 p. : ill. – ISBN 963 202 051 0

Hajdu Géza: Vásárhelyi egyletek és könyvtárak, 1827-1944. – Szeged : Somogyi Könyvtár, 1977. – 286 p. : ill. ; 20 cm + melléklet. – (A Somogyi-könyvtár kiadványai, ISSN 0324 7392). – ISBN 963 7581 13 8

Ikvai Nándor: Cegléd története. – Szentendre : Pest M. Múz. Ig., 1982. – 607 p. : ill. ; 25 cm

Kovács Máté: A könyv és a könyvtár a magyar társadalom életében : 1849-től 1945-ig. – Bp. : Gondolat, 1970. – 722, [2] p.

Kürti Béla: Egyleti élet a régi Cegléden 1842-1949. – Cegléd : Ceglédi Sporttört. Biz., 1993. – 114 p. : ill. ; 20 cm

Molnár Szilárd: A civil társadalom államosítása Magyarországon, 1945–1956. = Civil Szemle, 2005. II. évfolyam, 3. szám. – p. 5-37.

Az Olvasókörök Szövetségének hivatalos weboldala. A letöltés módja: <http://www.olvasokorok.hu/oldalak/tortenet.html> (Letöltés ideje: 2011. szeptember 16.)

⁴¹ Fercsik Mihály: Olvasókör; A jövőre figyelnek = Könyvtári Levelező/lap, 1991. 6-7. sz., p. 21-22.

Pór Edit: Magyarországi egyesületek címtára a reformkortól 1945-ig.
– Bp.: Művelődéskutató Intézet, 1988. – 2. köt. – 501-944 p.

Szinnyei József: Magyar írók élete és munkái. (Internetes adatbázis).
A hozzáférés módja: <http://mek.niif.hu/03600/03630/html/m/m15255.htm> (Letöltés ideje: 2011. 04. 24.)

Wikipédia szócikk: Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye. A
hozzáférés módja: http://hu.wikipedia.org/wiki/Pest-Pilis-Solt-Kiskun_v%C3%A1rmege (Letöltés ideje: 2011. 04. 24.)

Wikipédia: Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye domborzati térképe.
A hozzáférés módja: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/52/Pest-Pilis-Solt-Kiskun_county_map.jpg (Letöltés ideje: 2011. 04. 24.)

Egyéb források

Budapesti Közlöny, Hivatalos rész című rovat, 1884. november 14. –
264. szám. – p. 3.

Magyar Országos Levéltár. N 256 Ceglédi egyesületek és egyletek
iratainak levéltári gyűjteménye 1882–1949 (–1951), 2,93 fm

Pest Megyei Levéltár, IV/477 (Cegléd, I. 5-85 ; 8.)

Melléklet

Eredeti iratok

1. kép: Levél Földváry Mihálytól, Pest-Pilis-Solt-Kiskun megye alispánjától.
2. kép: Hivatalos levél Márkustól a Miniszterelnök Úrnak.
3. kép: Hivatalos belügyminisztériumi levél.
4. kép: Az alapszabály.

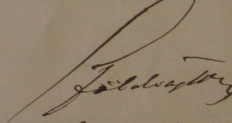
A mellékelt képek a Magyar Országos Levéltár gyűjteményéből származnak. Az Irodalomjegyzék *Egyéb forrásai* között megtalálható a pontos lelőhely. A fotókat kizárólag a Magyar Országos Levéltár címkéjével ellátva készítettem, amely jelzi a dokumentum gyűjteményi hovatartozását.

12814. szám.
é. n. 1884.

21

Magyméltóságú
m. kir. belügyi minister úr!

A beoglénen alakulóban lévő, Munkács város-
körének a városi polgármester által négy
egyenlő példányban bemutatott alapszabály-
tervezetét, a gyűlési jegyzőkönyvvel együtt
van ferencesem azon jelentéssel fölterjesztém,
hogy az alapszabályok iránt a megyei ható-
ság részéről ípreveltel nem merül fel.
Buda-pesten, 1884. június hó 11-én.

Péter Péterffy
Pest-Pilis-Solt-Kiskun-megye
alispánja.

Földművelés-
ipar- és kereskedelemügyi
magyar királyi
MINISZTER

29. 11. 1875.

Nagyméltóságú Miniszter-
elnök Úr!

A * alabulóban lévő „Ezeglédi
munkás olvasó körnek” f. é. június hó
20^{án} 35,246. sz. a. kélt nagybesszű átirata,
val. véleményezés végett áttett alapára;
bályaít van felerészem ide mellikelve, az
alvissza kérem aztatni, miszerint ezen
alapszabályok ellen részemről követke-
ző két észrevétel forog fenn:

1.) A 16. § feirint a körnek felelőleg-
ségi, eszleg a jogoknál helyesendő al kuma-
toras végett.

Mintán ezen meghatározás
a nyelvi-kérdésről eszél jelleget viseli magán
ily eszél pedig egy kör magán elé nem tétel.

Nagyméltóságú Tiszta Kálmán
bel. tit. tanácsos miniszter elnök
Urnak, mint a belügyi min. kir. miniszterium
vezetőjének Budapest.

Ez a dokumentum a Magyar
Országos Levéltár
gyűjteményébe tartozik.
This document belongs to the
collection of the National
Archives of Hungary.

MAGYAR
ORSZÁGOS
LEVÉLTÁR

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR
K. szekció

hat, az idézett §. csak egy valóra megerősít.
hető, ha a Kelecsönárak foglyosok és csaljában
történnik - ez esetben azonban felerősítendő val.
na.

2) A 23. §-ban kimondandó volna, hogy a
választott bíróság összeállításánál és az eljá-
rásnál a fennálló perrendeléstől intézkedé-
sek irányasók.

Fogadja Nagymillóságad ki-
való tiszteltetés s ácsintó nyilatkozával.

Budapestea, 1884. július hó 11-én.

A miniszternek megbízásából.

Mádrus

Magyar királyi Belügyminister.

Jegyzőkönyvi szám 41031. 1884. Egyuttal elintézési szám. 10

4250

IIIa. ügyosztály:

A beadvány száma: 29205.
 kelete: 11/VI.
 beérkezése: 16/VI.

Határidő: L
 Kiadó hivatalba érkezett: 19/VI
 Másolta: Lorm
 Összeolvasta: Vojnyakovich
 Kiadott: Gyar
 Az iktató hivatalba kivetteltett: 17/VI
 Irattárba érkezett: 17/VI

Tárgy:

Leadvétel és ipar és kereskedelemügyi miniszter véleménye a helyi munkások alváltási kör alapbizottságai tárgyában.

Előirat: Utóirat:

32246.

11/12/84

1. 170 alapszabály kivételével a 32246 h.a. beadvány mellékletei: S. dr. [Signature]

Ez a dokumentum a Magyar Országos Levéltár gyűjteményébe tartozik.
 This document belongs to the collection of the National Archives of Hungary.

MAGYAR ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

[Signature]
 17/VI

Pest, Pécs, Veszprém, Kiskun-mező Köröngyének.

Ami alábbiakban lévő a helyi munkások alváltási köréről, s. i. n. 12 814 h.a. kelt eljövendő rendes alváltási körrel feltehető alapszabálytervezetéről a Kormányt értesítők mentéséről.

1. Ami alapszabálytervezetben meghatározott a) a 12. §. a) pontjában és a 20. §. d) pontjában, hogy melyek azok az országok, melyek a Kormányt értesítők mentéséről határozatok nem voltak, és az említett §§. pontjában felvett kivétel; b) a körök és alváltási körök felállításáról; c) hogy az alváltási körök felállítását a helyi munkások...

<u>41031.</u>	1884.	
Külfü	Tétel	Alapszám
<u>VII.</u>	<u>J.</u>	<u>22246.</u>

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR 5890

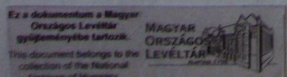
gyakorolja? Először a pártok
kérését kiutalva jönni
vélendek?

2° A 18° §-hoz a körzeti
lesley pörrei, esetleg a Magyar
helyesítő el. Kamara
vegyel. Mindezen esetekben
kivétel a nyelvtudási cél
jelleget viselő magán, és
célj szerint az kör magán
nem lehet, az ideért 5 bar
limondandó, hogy a költözés
szijegies esetéből tartandó,
a megengedett törvényes kamara
születését esetleg a nélkül,
megnyomja

3° A 23° §-ba módosítandó,
hogy a vártól kivétel, és
állításával az országos
célj szerint a felfelől
a felfelől a felfelől
intézkedését irányadót.

Mivel az az esetekben
hogy a felfelől pontok
megfelelőleg módosított
szabályozást az egész
lények elnöke által
hivatalos ügyek
alján az országos felfelől

Budapest 884
h 17
OTT

A ceglédi "Munkás olvasó kör" alapszabályai. 5

Kör célja és székhelye

1. §. A kör célja, Ceglédi munkás olvasó kör" székhelye Cegléd.
2. §. A kör célja:
a) a ceglédi munkás olvasó kör célja, tagjait felvilágosítás és oktatásban részesíteni, köztük a tudományt és művelődést, nem kizárólag a társalgási szellemet fejleszteni és előmozdítani, melyet a kör a következő eszközök által szándékozik elérni:

a) Hasznos és népszerű könyvek és kiadványok beszerzése, és olvasása, valamint az előbbieknél a kör könyvtárából való kikölcsönzés által.
b) Előadások tartása által, a megélhetés és jólét előmozdítására szolgáló tudomány ágaitól.

c) a munkásszerzésben egymásnak kölcsönös támogatása, és a munkára adóknak a munkásokhoz juttatásának megkönnyítése által, hogy ne kelljen a nagyobb munkaadóknak hátrahétni, és a piacon szabadulni csak időtöltés és fáradsággal a munkásokot, ha azokra nagyobb számmal szükség van.

A kör tagjai azok jogai és kötelezettségei

3. §. A körnek rendes és pártoló tagjai vannak.

4. §. Rendes tagnak minden munkás és munkás család felvétel, aki az alapszabályokban előírt kötelezettségeinek megfelel.

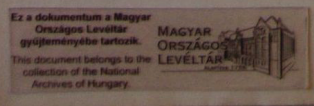
5. §. Minden tag köteles a körbe való felvittelekor 25 kor betöltéséig és minden hónap 10 krajczár rendes járulékot befizetni.

6. §. A rendes tagok esélyes, és szavazati, választási, és szavazási ezen felül tanácsozási joggal bírnak a körgyűlésiben, jogukban áll a vitában részt venni a körvezetéseket ellenőrizni, és a körkönyvtárat használni.

7. §. A pártoló tagok a rendes tagokkal egyenlő joggal és kötelezettségekkel bírnak kivéve a választási jogot, a mikor a pártoló tagok csak is a kör elnökeinek megválasztásánál bírnak szavazati joggal a körgyűlésen, a választmány választásánál nem.

A tagok kizárása és kilépése

8. §. Azon tag, aki a kör irántuk szándékosan megsért, vagy amak nyugalomát kártékonyan vagy rendellen magavilágosítás által megzavarítja, a választmány által a körből kizáratik, az illető tagnak azonban jogában

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR
K. szekció

5

után nem tesz eleget, szintén kizártnak tekintendő, a kör tagjainak csak az esetben fogadják vissza, ha a választmány teljesen elutasította azt tartja a kötelezőség mulasztását, melyre egyáltalán ok lehet, pus. egy határozat súlyos bejegyzés, esetleg más komoly szerencsétlenség. Ezenkívül a kör tagok a választmányval kijelentendő az esetben azonban az ill. kör tagnak járulékaival nem szabad hátrálékban lenni, csak alaktalanul tartamra jóról tagdíj fizetés alul-legendő stb. mellett a kitöltött a választmány menthető fel; a kitöltött tag újabb vissza lépése esetén a hivatási illeték fizetésétől felvann mentve.

A kör vezénylete:

10§. A kör vezénylete és ügyének kezeli egy a rendes közgyűlésben a választmány 12 tagú választmányra van bízva, mely választmány a közgyűlés által szülőbbéggel választott elnök elnöklete alatt tartja üléseit, és helyettes elnök, titkárs, pénz- és könyvtárszerveket a választmány választja a körnek tagjai közül. A választás egy évre érvényes és mindenkor a közzététel nyelvényes szárazos útján eljárnak meg.

11§. A rendes választmányi tagokon kívül még juttatag választmányi tagok sorrend szerint a kitöltött választmányi tagok helyére hivatnak be. Ha valamely választmányi tag 3. egyenlő után követhető üléstől elszegvén igazolás nélkül távol maradt kitöltetnek tekinteték helyére két tag hivatnak be.

12§. A választmányi ülés határait kijelöl ha legalább két választmányi tag jelenvén.
A választmány havonként egy rendes és a szükséghez képest egy vagy több rendkívüli ülést tartz határ köréhez tartozik:

- a) Minél azon ügyek elintézése melyek sem az elnökök sem a közgyűlésnek fenn tartva min. esnek;
- b) a kör alapszabályainak 2§. ban kimondott cél végre hajtani;
- c) a kör tagjai kört, a rendet, békét, és közhatalmát fenntartani;
- d) a kör vagyonát az alapszabályok értelmében hűlőimovelesnek tartani;
- e) az évi számadást összehasonlítani és a közgyűlés elé terjesztani.

13§. Az elnök a körben álló minél ilyen mindenkor a körképviselet, hatastörés minden ülés évgyűlést egyb. hívása, ezeken elnökölni a rendet fenn tartani, a választmány és a gyűlés határait fogantartani, a szárazos út meg ejteni és az alapszabályok megtartását ellenőrizni.

14§. Az elnök helyettes az elnököt helyettesítmek abszolutizálására eseten.

15§. A titkárs (jegyző) az ülések és közgyűlések jegyzőkönyvét vezeti és köteles minden írásbeli munkálattal, a levelezést v. t. b. végezni. A közzététel tartása esetén valamely választmányi tag helyettesíti.

A választmányi ülések jegyzőkönyvei az ülést vezető elnök, és jegyzőkönyv mint hűlőimoveles ezután választmányi két választmányi tag aláírásával hitelesítetnek. Hasonló módon hitelesítetnek a közgyűlések jegyzőkönyvei is, csak hogy a két választmányi tag helyett két kör tag választatik, ezután

168. A pénztárnak köteles a befolyó járulékokat át venni s azokat szabály-
szerűen könyvelni. Köteles továbbá minden havi ülés alkalmával a választmány-
nak a számadást előterjesztési és közvetítési a pénztár tartalmáról. A főkö-
leges pénvközlöt a Szegedi újságban, esetleg a választmány felhívására
előzetes bejelentés mellett a tagoknál lágyzó elhárítás végett.

178. A könyvtárnak köteles könyvtári jegyzéket vezetni, a kikéltetői és vissza-
jutott könyveknek gondját viselni s keszkekötés minden könyv kiadását. Ha
valamely tag a kikéltetői könyvet a kitűzött időre be nem viszi a vagy ar időt
még nem hozza be, az esetben a választmány által megalkuduló figyelme-
ztési díjat kell köteles fizetni a könyvtár javára.

Számvizsgáló Bizottság:

188. A közgyűlés három tagú számvizsgáló bizottságot választ egy évre,
melynek feladata a választmányi ügykezelést át vizsgálni s arról a közgyűlésnek jelentést tenni.

198. A számvizsgáló bizottságnak azon esetre, ha a választmány elhárítás mu-
lasztást követett el, s a számvizsgáló bizottság hivatalára az elviek vo-
nakbéli rendkívüli közgyűlést össze hívni, jogában áll saját hatáskörében
rendkívüli közgyűlést egyben hívni.

A közgyűlések:

208. A rendes közgyűlés minden év január havában tartatik. Határozat
képes, ha a tagok egyharmada része jelen van. Ha ennyi szám nem jelenik meg,
egy egy hónapi közgyűlési hivatali süve, mely után a megjelölték száma
való tekintet nélkül határozat képes.

A rendes közgyűlés hatásköréhez tartozik:

- a) a választmány és a számvizsgálók jelentésének előterjesztése és
esszleg a felmentés megadása;
- b) a választmány és a választmányi jelöltek megválasztása a következő évre;
- c) a számvizsgáló bizottság megválasztása;
- d) minden azon ügyek elintézése, melyek nem a választmány hatáskörébe
tartoznak;
- e) indítványok és interpellációk elintézése;
- f) két tagú jegyzőkönyvi bizottság megválasztása;
- g) az alapszabályok megváltoztatása;
- h) a kör feloszlása.

A g) és h) pontok szerinti határozatok jogánatosítása előtt
a M. K. ügyminiszterium elé terjesztendők.

218. A választmány határozata alapján az elnök vagy helyettese
rendkívüli gyűlést is egybe hívhat, ha:

- 1) a választmány közgyűlésének szükségképpen meg kell hívni a
vissza lépték tagok oly számban, melynek felhívása szerint a tagok
ból nem könnyűen pótolhatók;
- 2) ha azt legalább is a tagok 2/3-a, vagy a számvizsgáló bizottság
írásbeli beadványban követeli, valamely nagyobb fontosságú in-
dítvány beérkezése és tárgyalása végett.

17

3) ha a kör további form. állása kérdésben forog, mely esetben a kör feloszlatásá-
ra a tagok kétharmadának jelenléte megkívánandó.
Ha a tagok meghívandó száma nem jelent meg, úgy hasonlóan mint a
rendes közgyűlésnél 14 nap alatt új meghívandó közgyűlés hívandó, egybe,
melyben a jelenlevők jog érvényesen határozatokat hozhatnak.

A közgyűlés megtartása idején a tagok tudomására hozandó.
Minden szavazásnál a jelenlevők egyszerű szótöbbsége dönt, szavazat egyen-
lőség esetén az elnök szava dönt.

A Kör vagyonra:

225. A Körvagyonra áll. a bevételek és havi díjakból a pártoló tagok évi
díjaitól, ajándékok, hagyományok, és egyéb jövedelmekből.

Állapított bíróság:

235. A tagok közötti esetleg félreértelmű és a közgyűlés nemalkotó viselkedésénél
az elnök vagy helyettesének köztelessége azokat, akik utolmenti elintézését meg-
kísérelti, ha ez nem sikerülne, a perlekedő felek egyállapított bírósághoz utá-
sítandók, melynek össze állítása- és eljárására nézve az 1906. évi LIX t. cz.
III fejeletének 9. szakasza irányadó.

A kör pecsétje:

245. A kör pecsétjének felirata a következő: „Egyföldi munkás olvasó kör”.

A kör feloszlatása:

255. Ha a kör feloszlik, akkor annak megmaradt tiszta vagyonra letétben
helyeztetik és ha kérvénnyelva sem lenne hasonló célú Kör az esetben ha betegregélyező
egylet leendő ereglőden egy arra, hanem az sem leendő az esetben a ereglődi körhöz
alappjáról fordítatják az alap jövedelmét mind addig míg egy betegregélyező egylet jog
alakulni ereglőden.

Ugy a feloszlatási határozat, valamint a kör vagyonának hová fordítása iránti
tervezet jogszabályok előtt a M. K. belügyminisztérium elé tejesítendő.

265. Ha a kör az alap szabályában megállapított ereglőt és eljárását, általában
haladva a M. K. kormány által, a nemnyilvánított működésének tovább folytatása
által az állam, vagy tagjainak vagyoni érdeke veszélyeztetve volna tekintet-
nél felüggeszthetik, vagy a felüggesztés után elrendelendő vizsgálat eredménye
hoz képest teljesen fel is oszlathatják, esetleg az alapszabályok szigorú betartá-
sára kintbenbeni feloszlata's torka alatt szoríthatói.

Ereglőden 1884 év Mártius 2 án

Mészáros Lajos kör elnök
Barton József igazgató
Mészáros János jegyző

